కల్యాణి స్మృతులు

పణతుల రామచంద్రయ్య

"జోజో మహానంద జోజో ముకుందా
జోజో జగద్వంద్య జోజో ఉపేంద్రా
జోజో"

జోలపాట వినవస్తున్నది. మధుర మధు ంగా, మకరంద స్రావిగా వినవస్తున్నది. లయేటి హాయిలులా, మామిడిగుబురులలో ారి రవళించే పిల్లగాలిలా ఆ పాట వెయ్యి యార్యరాలు పోతూ వినవస్తున్నది ... ఏ యశోద ఈ సమయంలో తన చిన్నికృష్ణ ికి జోల పాడుతోందో!

...రాగాలు పెట్టి ఏడుస్తున్న చంటి ాడు మెల్లగా ఏడుపు ఆపేసి నిద్రాదేవి ఒడిలో ఒరిగిపోయాడు. ఊయ్యాల వూస్తూ ాటపాడుతున్న కల్యాణి, వూపటం ఆపి, ోలపాటను కూని రాగంగా మార్చి ఒక్క ారి ఊయ్యాలలోకి చూసింది.

కుర్రాడు ప్రశాంతంగా నిద్రపోతు ్నాడు. వాడి పచ్చని మొహంమీద వల్లటి ంత్రుకలు పడి ఆమె నిశ్వాసపుగాలికి టూ యిటూ కదుల్తున్నయ్... "అరు నెల్లు ండలేదు వెధవకు, ఎందుకో ఇంత పెద్ద ంత్తు! ... ఇప్పట్నుంచే 'ఒంకులు' తిప్పి ొప్పులు దువ్వటం సాగిస్తాడు కాబోలు" నకుంది కల్యాణి. ఉండబట్టలేక ఆమె ండుసార్లు వాడి బుగ్గలమీద వేలితో క్కిలిగింత పెట్టింది. అలా చక్కిలిగింత ట్టినప్పుడు వాడు ఆ చిన్ని బోసినోరు ెరిచి నవ్వుల వెన్నెలలు కురిపిస్తుంటే, ానందం కల్యాణికి.

అంతా అయ్యపోలికే! తన పోలిక క్కటీ వచ్చినట్టు లేదు వెధవాయికి! వ్వేటప్పుడు నోటదగ్గర లోతైన సొట్టలూ, ద్దబంతి చెండుల్లాంటి రెండు బుగ్గలకింది ంచి ముందుకు ఉబికి వచ్చిన చిబుకమూ .ఇంకా కొన్నాళ్లు పోతే అయ్యలాగే ఒంకుల క్రాపూ......!

నవ్వుకుంది కల్యాణి.

కుర్రాణి గురించిన ఆలోచనాతరంగా ఒకవేపుకు తోసేసి, ఉయ్యాల్లోకి ాస్తున్నదల్లా ఒక్కసారి తలెత్తి గోడ ద ఫోటోవైపు చూసింది. కల్యాణి. అదే ... అవే బుగ్గలు ... అదే జుత్తు! నవ్వే, నుదురుమీద వంపులు తిరిగిన ఆ జుత్తే ఆనాడు తనను తనవేపుకు ఆకర్షిం చుకున్నాయి. ఏ యింద్రజాలం వున్నదో వాటిల్లో! వాటిని చూశాక, మనస్సుకు కళ్లెం వేసి బిగించుకో బోయిం దిగాని, సాధ్యం కాలేదు. అంతవరకూ మస్తిష్క కులాయంలో నివసిస్తున్న ఆదర్శనకువుతాలూకు ఆద ర్శాలూ, హక్కులూ వగైరాలన్నీ నవ్వు ముందు ఆగలేక రెక్కలుకట్టుకుని ఎగిరి పోయాయి! తనలోవచ్చిన ఈ హఠాత్పరి వర్తనచూసి తల్లిదండ్రులూ, అక్కయ్యా, బావా, ఇంకా తెలిసినవాళ్ళూ... వాళ్ళూ వీళ్ళూ ఏమిటి, చివరకు ఏకనమిక్సు లెక్చరరు శర్మగారుకూడా ఆశ్చర్యపోయారు.

రెండు సంవత్సరాలు వెనక్కు వెళ్ళి నిల్చుంది కల్యాణి......

ఏవేవో ఆశయాలనూ. లక్ష్యాలనూ పమిటి కొంగులో ముడేసుకుని ఏకనమిక్సు చివరి సంవత్సరం చదువుతున్న రోజులవి. ఆ ఆశ యాలూ, లక్ష్యాలూ అన్నీ ఒక్కటొక్క టిగా విజయవంతంగా ఆచరించేసి, ఉన్నత స్థానాన్ని చేరుకుని, ఆ తరువాత జీవితాన్ని రంగురంగుల ఇంద్రధనస్సుగా చేసుకోవాలని ఉబలాట పడుతున్న రోజులు......అవును. అప్పుడు తనకు జీవితపు తాకిడి తెలీదు. ఆర్థిక సూత్రాలప్రకారం జీవితాన్ని సిద్ధాంతీ కరించుకుని, దానికి అనుబంధంగా వేసుకున్న ప్రణాళికల సహాయంతో, జీవితంలో ఏవైపుకు కావాలంటే ఆవైపుకు పుష్పకయాత్ర చేయవచ్చుననుకుంది తాను......

"పెద్దవాళ్లు గుడ్డిగా ముడిపెటేస్తుంటే, ఆ ముడికి దాసులై భార్యాభర్తలు జీవితాల్లో ఒకరికొకరు గుదిబండలుగా తయారవకూడదు. 'పెళ్ళి', 'పెళ్ళి' అంటూ ఏవో సనాతనుల సంప్రదాయాల ప్రకారం ... ఒక పసుపు దారం జీవితబంధంగా చేసుకుని...జీవితంలో ఎన్ని అగ్నిపర్వతాలు, ఎన్ని ఝంఝూ మారుతాలు చెలరేగినా, ఆ సూత్రాన్ని అతిక్రమించలేక కృంగిపోకూడదు. 'విధి, విధి' అంటూ, ఆ శాసనాలను విధిగా అనుస రిస్తూ మనచేతిలో ఏమీ లేదనుకుని దుర్బలు లమై పోరాదు. అనాదినుండీ ఈ దౌర్బల్యా లకు లోనుకావటంవల్లనే మనకు-స్త్రీలకు- జీవితంలో సమానవిలువలు అందలేదు. ఈ దౌర్బల్యాలనుండి విముక్తిపొంది చైతన్యం అలవర్చుకోనంతకాలం స్త్రీజాతికి అభ్యు దయంలేదు..." ఇలా దొర్లిపోయేవి తన ఉపన్యాసాలు.

ఈ విప్లవభావాలతోనే తను కాలేజీ విద్యార్థినుల సంఘానికి కార్యదర్శిని అయింది. తోటి విద్యార్థినులంతా తనని 'ఝాన్సీరాణి' అనీ, ఇంకా ఏవేవో మాట లతో వేళాకోళాలుచేసినా, ఆ వేళాకోళా ల్లోనే తనకో వింతతృప్తి; వెంటనే ఒక ఆవేశం...తనపద్ధతీ, ఉపన్యాసాలూ గూచి ఒక్కోసారి లెక్చరరు కామేశ్వరమ్మమునిము నిగా నవ్వేది. శర్మగారు కూడా!...ఏ అంత రార్థంతో నవ్వేవాళ్లో! శర్మగారు కామేశ్వ రమ్మ భర్త. తరచు చనువుగా వాళ్ళింటికి వెడుతుండేది తను. ఓరోజున కామేశ్వరమ్మ తనకూ, శర్మగారికీ టిఫెను పెడుతూ "ఏమండోయ్, మీశిష్యురాలికి, మోస్ట్ అప్‌డేట్, మోస్ట్ ఎడ్యుకేటెడ్, మోస్ట్ రివల్యూషనిస్ట్ అయిన కుర్రాడెక్కడన్నా వుంటే గాలం వేసి లాక్కురండి. లేకపోతే మరొకర్ని. మరొకర్ని వరించదు సుమా!" అనేసరికి శర్మ గారు కూడా ఫక్కున నవ్వేసి "మరయితే త్వరలో నాకు ప్యారిస్ ప్రయాణం వుందన్నమాట!" అన్నాడు ... శర్మగారు నిజంగా ధర్మరాజు...ఆ రోజులే చాలా తమాషైనరోజులు ... అబ్బాయిలతో పోటీ పడేందుకే తాము కాలేజీలో చేరామను కున్న రోజులు...

అలాంటి తనను మార్చేసి, అయస్కాంత శక్తితో తనవేపుకు ఆకర్షించుకున్నది....

ఏమిటి?

ఆ ఫోటోలోని విగ్రహం!

...ఆలోచనలకు కళ్ళెంవేసి మళ్ళీ ఒక సారి ఆ ఫోటోవంక చూసింది కల్యాణి... ఫోటోలో అదే నవ్వు! నిడలు తేలుతున్న ముఖంమీద ఆ మాయదారి నవ్వు! భామా ఎప్పుడు నవ్వినా అదేవిధంగా, అవే వొంపుల్తో నవ్వుతాడు. మళ్ళీ, నిన్న గాక మొన్న అవతరించిన 'యీ వెధవ'కూడా అదే నవ్వు!...

కల్యాణి కిటికీదగ్గరికి వెళ్ళి చూసింది. సాయంకాలమయింది. రెగ్యులేటర్ గంటెన

మీది విద్యుద్దీపాల కాంతిలో కృష్ణానది మిలమిలా మెరిసిపోతోంది.

"ఇంకా భోజనం లేదా చెప్మా!" అనుకుంది. మళ్ళీ అంతలోనే సర్దుకుంది. తన తాత బంగారంగాను! వాళ్ళేరునుంచి కొత్తకూతురాలు విజయ వస్తుందని, ఆవిడకు స్వాగత మిచ్చి తీసుకురమ్మని స్టేషనుకు పంపింది తనే కదూ!...పాపం, ఆఫీసు నుంచి అటే వెళ్ళారు గావాల్ను!... ఫ్లాస్కులో పోసివుంచిన కాఫీ అలాగే వుంది!...

[illegible] దగ్గర్నుంచి వరండాలోని స్విచ్ దగ్గరకు వెళ్ళి లైట్లు వెలిగించి, మళ్ళీ వచ్చి ఉయ్యాలదగ్గర కూచుంది కల్యాణి.

మళ్ళీ ఆలోచనలు...

అప్పుడే..ఆనాడు చదువుతున్న రోజుల్లో ...ఓరోజు ఉదయం; అప్పుడే కాఫీతాగి పేపరు చదువుకుంటూ కుర్చీలో కూచున్నది. దగ్గరలోనే విధిసాగల్లో పెద్దగా తాతయ్య కేకలు వినిపిస్తే ఏమిటా గోల?" అనుకుంటూ సావట్లోకి తొంగిచూసింది. తాతయ్య కుర్చీలో కూచుని ఏమిటో కేకలేస్తూ మాట్లాడుతున్నాడు. ఎదురుగా కొంతదూరంలో బెంచిమీద కూచున్నారు—ఓ యిద్దరు రెండేళ్ళబ్బాయి

'తాతగారూ! అన్నీ తెలిసినవారు, మీరిలా సంగ్రహిస్తే ఎలా చెప్పండి! విద్యార్థులంతా బుద్ధిమంతులని మేం చెప్పం. అయితే మీరాదర్శాన్ని అందరికీ అంటగడితే ఏం చెప్పగలం?' అన్నాడా అబ్బాయి.

"అంటగట్టడం కాదయ్యా! నూటికి తొంభయిపాళ్ళు రోజూ కళ్ళతో చూస్తున్న విషయమేనాయె! సంవత్సరం కాలేదు, ఆ తిప్పకొండవారి వీధిలో వెంకటేశ్వర్లుగారు, ఇలాగే ఓ కాలేజీ కుర్రాడు వచ్చి వుంటానంటే రూము అద్దెకిస్తే, ఆ కుర్రాడు దబ్బనంలా తేలిపోతున్నాడు. నాలుగు నెల్లు తిరక్కుండానే రూములోంచి ఉద్వాసన చెప్పబట్టి సరిపోయిందిగాని...లేకుంటే..."

లేకుంటే ఏంజరిగేదో ఆలోచించమన్నట్టు చూశాడు తాతయ్య.

అయితే ఆ కుర్రాడు ఆలోచించినట్టు లేడు నిర్లిప్తంగా దిక్కులుచూస్తూ కూచున్నాడు. తమ దక్షిణపు సావిట్లోవున్న గది అద్దెకు ఇమ్మంటాడు ఆ అబ్బాయి. తాతయ్య ఒప్పుకోవటంలేదు. కాలేజీ విద్యార్థులకూ, పెళ్ళికానివాళ్ళకూ సుతరామూ యివ్వనన్నాడు

సంభాషణ ఆగేదాకా. అబ్బాయి కుర్రాడుగదులు అద్దెకిచ్చే విషయంలో తనకూ తాతయ్యకూ ఏకాభిప్రాయం వున్నా. ఆలోచనమాత్రం ఎందుకో కొద్దిగా భిన్నాభిప్రాయాలు ఏర్పడేట్టు [illegible]ంచింది. అందాకా తన దృష్టిలో కాలేజీ విద్యార్థులు గాలిగాయిలే; పాపం పెట్టిన చోటల్లా లంకాదహనం నాటకం వేయించేవాళ్ళే. కాని ఆ సమయంలో తనకి, కాలేజీ కుర్రాళ్ళ మీద వటి పుణ్యానికి నిందవేస్తున్నానా అనిపించి విపరీతంగా జాలేసింది.

పాపం. ఆ కుర్రాడు ఎంత నొచ్చుకుంటాడో! ఆమాత్రం ఆలోచన తాతయ్యకు వుంటేనా!

ఇక గదిలేక తాతయ్యతో విభేదించవలసి వచ్చింది తను. ఆయన దాదాపు 'కాదు' అని తేల్చేసిన విషయాన్ని తను 'అవును' అని ఆ కుర్రాణ్ని రూములోకి వచ్చి చేర్చమన్నది.

ఆ కుర్రాడు తనకు మేనమామ కొడుకా? మేనత్త దత్తపుత్రుడా? కనీసం దగ్గర బంధువా? పోనీ తెలిసినవాడా? ఆఖరుకు ముక్కూ మొహం అయినా ఎరిగినవాడా? ఎవరి కాదు.

[illegible] అంత అపరిచితుడికి—తాతయ్యని

తన వెపు ఏదో అపరిచితుగాన్ని చూసినట్టు చూసి "కూర్చోండి" అన్నా

కాంఫరాల్
బిళ్లలు
అజీర్ణవిరేచనములు, నీళ్లవిరేచనములు,
కలరాకు అమోఘముగాపనిచేయును
అన్ని షాపులలో దొరకును
కాంఫరాల్ లేబరేటరీ, పాలకొల్లు.

★ కల్యాణ స్మృతులు ★

కూడా కాదని—గది యివ్వవలసిన అగత్యం ఏమిటి తనకి? ఈ విషయం ఆరోజు వ్యక్తావ్యక్తంగానే వుండిపోయింది...అలా చేసినందుకు తాతయ్యగాని, ఇంకా యింట్లో వాళ్లుగాని తనమీద మరోలా అభిప్రాయపడతారేమోనని తను భయపడినమాట నిజమే. కాని వాళ్ళేమీ అనుకోలేదు. తాతయ్య మాత్రం ఇదంతా తన పెదసరంకింద జమకట్టి, ఓపిక వున్నంతసేపూ అరచి వూరుకున్నాడు.

ఆ అబ్బాయి—భానుమూర్తి—గదిలో చేరిన తరవాత పెంరోజులకు, ఓ రోజు తాతయ్య తనతో అన్నాడు:

"చూశావమ్మా, మొన్న రాజమండ్రినుంచీ ఒకాతను వొచ్చాడు; భార్యా భర్త వచ్చి వుంటామన్నాడు....ఎంత లేదన్నా ఇరవై యిచ్చేవాడు నెలకి...మరి నువ్వేమో ఇతగాణ్ణి చేర్చి పెట్టావాయె, పది రూపాయిలకి దమ్మిడీ మించకుండా—"

ఎందుకో తెలీదుగానీ, ఆ సమయంలో తాతయ్య తనమీదికేమైనా అన్యాపదేశం విసురుతున్నాడా అనిపించింది... ఛీ ఛీ! ఈ ముసలాళ్ళకు వయస్సుతోబాటే పిసినిగొట్టుతనంకూడా ఎక్కువవుతుంటుంది. ఎందుకనో!

"అయితే అతన్ని లేచిపొమ్మనక పోయావా?"—తన గొంతులోకి తనకు తెలీకుండానే కోపం ప్రవేశించింది.

"లేచిపొమ్మనటం కాదమ్మా యే! గది యిచ్చిన తరువాత లేచిపొమ్మంటామాగాని ...కాస్త ముందాలోచన వుండాలి..." అన్నాడు తాతయ్య.

మళ్ళీ ఆ ప్రసక్తిరాలేదు.

భానుమూర్తిని కాలేజీలో స్నేహితులూ, వాళ్ళూ వీళ్ళూ కలిసి విద్యార్థిసంఘం అధ్యక్షుడుగా నిలబెట్టి గెలిపించేశారు. తను ఆశ్చర్యపడ్డా. కాలేజీలోకి కొత్తగా వొచ్చిన కుర్రాణ్ణి,... ఆ ఒడ్డూపొడుగూ విగ్రహాన్ని చూసి ఎన్నుకున్నారేమోలే అనుకుంది...అవునేమో; మరి తన వోటుకూడా అతడికే వేసింది. భానుమూర్తి తన క్లాసే. క్లాసుమేటవటంవల్ల అతనికి వోటు వేశానని తనకుతనే సమాధానం చెప్పుకుంది.

విద్యార్థిసంఘం అధ్యక్షుడు తన క్లాసుమేటవటంవల్ల, పై పెచ్చు తమ యింట్లో అద్దెకుంటటంవల్ల—తనకో విచిత్రమైన గర్వంగా వుండేది. అందువల్లనే కావచ్చు, అతడు కాలేజీ కార్యక్రమాల్లో విద్యార్థినులకు ప్రాముఖ్యం ఇచ్చేలా చూడమని విజయా, ఇంకా యితరస్నేహితురాళ్ళూ తనతో చెబుతుండేవాళ్లు. తనకూడా అలాగే ఆశించింది. కాని అలాంటి ఆశలు పెట్టుకోడం దండగే అని తేలటానికి ఎంతోకాలం పట్టలేదు. భానుమూర్తి స్వతహాగా బద్ధకస్తుడు; కొంచెం నిర్లక్ష్యంకూడా వుంది మనిషికి. అధ్యక్షుడుగా అతడు చేసిన మంచిపని ఒకటీ లేదు. అయితే తమాషా—ఇంతనిర్లక్ష్యం మనిషినీ, ప్రిన్సిపాలుతో సహా అందరూ గౌరవించేవాళ్ళు. అతడు ట్వీడ్ ప్యాంటు జేబుల్లో చేతులు పెట్టుకు స్టేజీమీద నిల్చుంటే, అతడేదో ఉద్ధరించే మాటలు చెప్పబోతున్నట్టు నిశ్శబ్దంగా వినేవాళ్లు.

అధ్యక్షుడుగా తను ఒక్క నిర్మాణాత్మకమయిన పని చెయ్యకపోయినా, భానుమూర్తి చేసిన పెద్ద ఘనకార్యం ఒకటుంది అదేమిటంటే, ప్రతియేటా కాలేజీ సారస్వత సంఘానికి కార్యదర్శిగా విద్యార్థినుల్లోంచి ఎవర్నైనా ఎన్నుకుంటుండేవాళ్లు. విద్యార్థినులకూడా యూనియన్‌లో ప్రాతినిధ్యం వుండటానికని అలా జరుగుతుండేది. అధ్యక్షుడు భానుమూర్తి ప్రెసిడెంటయి ఆ పద్ధతి కాస్తా ఎగరగొట్టేశాడు. 'ఛట్, ప్రాతినిధ్యమూ లేదు, గాడిదగుడ్డూ లేదు పొమ్మన్నాడు. అతడి ధర్మమా అంటూ ఆయేట వో కుర్రాడు ఆ సీట్లో ఎన్నుకోబడ్డాడు... పాపం, తాను సారస్వత సంఘానికి సెక్రటరీ అయిపోతుందనే ఆశతో అందాకా వందరకాలుగా 'అభ్యుదయ, సాహిత్య' వుపన్యాసాలతో సహా సిద్ధం చేసుకున్నచున్న విజయకు కళ్లనీళ్ల పర్యంతం అయింది!

......తనకా సంగతి తెలిసి మండిపోయింది...మరీ ఇంత దారుణమా!...... ప్రిన్సిపాలుతో వెళ్ళి చెప్పింది. ప్రిన్సిపాలు అంతావిని, ఈ విషయం తనదాకా రానేలేదంటూ, "పోనీ, ఎటూ ఎలెక్షన్ అయిపోయిందంటున్నావుగదా! మళ్ళీ తిరగదోడటమెందుకు?" అన్నాడు—"ఇప్పుడేం మునిగిపోలేదులే" అన్న ధోరణిలో.

తనేం చెయ్యగలదు? ఎంత ఎదిరించినా లాభంలేంది!......ఆరోజు యింటికి వచ్చాక కూడా కోపం తగ్గలేదు. సాయంత్రం భానుమూర్తి వచ్చేవరకూ వేచి వుండి, అతడు రాగానే యీ విషయం అడిగేందుకు అతడి గదిలోకి వెళ్లింది తను. తను వెళ్ళేసరికి, గదిలో పుస్తకాలు సర్దుకుంటున్న భానుమూర్తి ఇటుతిరిగి తనవేపు ఏదో అడివిమృగాన్ని చూసినట్టు చూసి, "కూచోండి" అన్నాడు.

తను ముక్తసరిగా అడిగింది: "సారస్వత

సంఘానికి ఎలెక్షన్ అయిపోయింది అనుకుంటాను—"

ఇంకొకరయితే తనవచ్చిన విషయాన్ని వెంటనే గ్రహించి ఏదో వొక సంజాయిషీ అయినా చెప్పివుందురు. కాని భానుమూర్తి ఏదో మహాభారాన్ని వదిలేసి చేతులు కడుక్కున్న వాడిలాగా అన్నాడు: "ఆఁ అయిపోయిందండీ!.........ఈ రోజుతో ఆఫీడా విరగడయిపోయింది......"

ఇక ఇతడితో ఎలా మాట్లాడటం? ఏమి మాట్లాడగలదు?......రాతిగుండె మనిషి కాస్తంతయినా ఎదటివాళ్ళను గురించి తెలుసుకోలేదు!......తను మరేం మాట్లాడకుండా యివతలికి వచ్చేసింది. వచ్చేశాక ఆ కోపంలో అనుకుంది: "ఇతన్ని గది ఖాళీ చెయ్యమందామా?" అని.

కాని మనస్సు ఎదురు తిరుగుతోంది. ఎందుకో తెలీదు......

ఇంతలో ఏడేళ్ళశశి పలక చేతపట్టుకుని పరుగెత్తుకొచ్చింది, "అక్కయ్యా, మరే... పీర్లుగా సీవూ?" అంటూ.

"ఛీ! పో" అని కోపంలో చీదరించుకున్నది తను. శశి చిన్నబుచ్చుకు వెళ్ళిపోయింది. వెళ్ళిపోయేటప్పుడు బుంగమూతి పెట్టి, "నేను పాఠం చెప్పమంటే నువ్వు నన్ను వీపుమీద ఫెడీ ఫెడీమని కొట్టావని తాతయ్యతో చెబుతానుండు" అంది.

"వీపు చీరేస్తాను" అంది తను—తన కోపానికి భానుమూర్తిమీదికోపంకూడా కలిపి.

శశి వెళ్ళిపోయింది; కాస్సేపటికి తాతయ్యను వెంటబెట్టుకొచ్చింది.

"అదికాదమ్మా, నీకేమో దానికి రెండుముక్కలు చెప్పటానికి తీరిక లేకాయె" అన్నాడు తాతయ్య.

"దాని వేషాలు చూస్తుంటే వొళ్ళుమండుకొస్తుంది తాతయ్యా!...ఎప్పుడేనా ఏదేనా సీరియస్‌గా ఆలోచించుకుంటున్నప్పుడు వొస్తుంది, ఓపలక చంకనేసుకుని, సివంగి లాగా..."

"అదికాదమ్మా నేననేది...ఆ కుర్రాడు కాస్త దీనికి రెండుముక్కలు చెబుతాడేమోనని......"

"ఎవరు? భానుమూర్తా?? దీనికి ప్రైవేటు చెప్పటమా"...అయినట్లే!

"ఏమోమరి" అంది తను.

"ఎటొచ్చీ దీనికి ప్రయివేటు చెప్పించాలనే అనుకుంటున్నానుగదా! ఇక వేరే మేష్టర్ని కుదిరిస్తే, ఏ పదో పన్నెండో యివ్వందేగాని రాడు. ఎందుకూ ఆ ఖర్చు? ఏదో తీరికేనప్పుడు ఇతన్నే కాస్త చెబుతుండమందాం...ఇరవై రూపాయిల అద్దెపడికి తగ్గించామనుకదా!..." తాతయ్య ఇన్నిరోజుల్నుంచీ తక్కువైన అద్దెను గురించే తపస్సు చేస్తున్నట్లుంది.

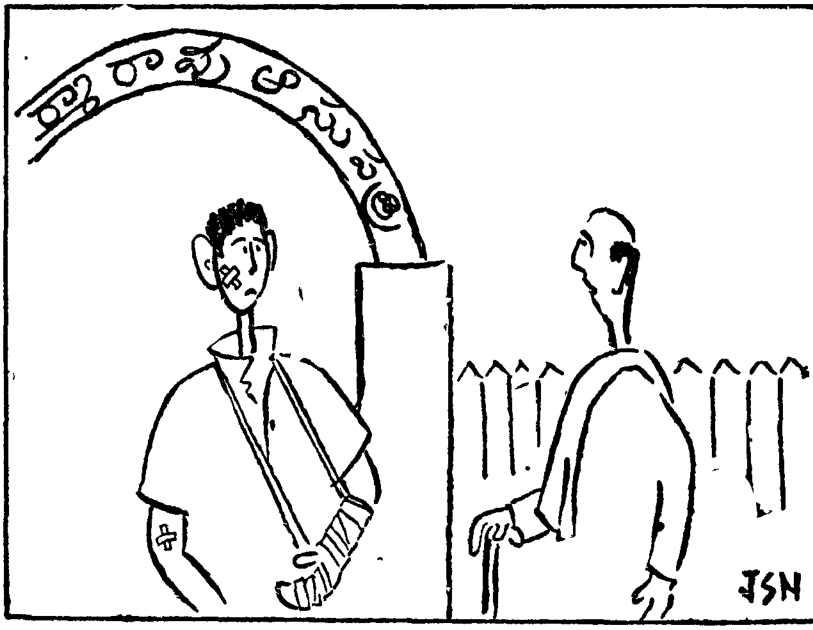

'వాళ్ళమ్మాయి జోలికి పోవద్దన్నానా'?

చిత్రం: జె. సత్యనారాయణ, బిలాస్‌పూరు.

"ఏమో అనుకుమరి...ఐతే నువ్వు వెళ్ళి తూనే 'యిరవై రూపాయిలూ, పది రూపాయిలూ' అంటూ మొదలెట్టకేం, బావుండదు" అంది తను.

తాతయ్య నవ్వాడు. తనూ నవ్వింది. ఇంతవరకూ 'ఇతణ్ణి గది ఖాళీ చెయ్యమందామా?' అనుకున్నదే తను!...ఇప్పుడిదేమిటి? అతడిమీద తనకెందుకీ 'ఒకరకం' అభిమానం? ఏమనుకుంటోంది తను అతణ్ణి గురించి?...

శశికి ప్రయివేటు చెప్పటానికి వొప్పుకున్నాడు భానుమూర్తి. మర్నాడునుంచీ శశిని అతడి దగ్గరికి పంపించారు.

ఆ ప్రయివేటు చాలా తమాషాగా వుండేది...రోజూ ఎనిమిది గంటలకు అతడి దగ్గరికి వెళ్ళేది శశి. చదివేది రెండో క్లాసయినా, అయిదో క్లాసువరకూవున్న పుస్తకాలన్నీ ఇంత కట్టకట్టి, ఇవికాక అమ్మదగ్గర పోరుచేసి చేగోడీలూ. మరమరాలూ వో పొట్లం కట్టి సంచీలో దూర్చి తీసుకెళ్ళేది. వెళ్ళి, సంచి గోడకు ఆనించి నిలబడగానే భానుమూర్తి "కూర్చుని చదువు" అనేవాడు. ఇక ఆ పిల్ల పుస్తకాలు ఇవతలికి తీసిపెట్టి, పొట్లంవిప్పి దాంట్లోంచి ఇన్నిన్ని తీసుకు నెమ్మదిగా తింటూ కూచునేది. అతడు పక్కనే కూచుని ఏ డిటెక్టివు నవలో చదువుకుంటుండేవాడు.

గంటా,గంటన్నరయ్యేసరికి ఆపిల్ల అవన్నీ తినటం పూర్తిచేసి పుస్తకాలు సర్దుకుని "మేష్టారూ, వెడతానండీ?" అనేది. అతడు తలెత్తి "ఆఁ......బాగా చదివావుకదూ రేపు కొత్తపాఠం చదవకపోతే తన్నేస్తాను. వెళ్ళు" అనేవాడు. ఆ పిల్ల చక్కావచ్చేసేది రోజూ యిదే పద్ధతి!

ఈ సంగతి తనకు తెలిసింది......తనకి నవ్వాలో ఏడవాలో అర్థంకాలేదు. ఒకరోజు శశిని ప్రయివేటు పోనీయకుండా దగ్గ కూచోబెట్టుకుని పేర్లు రాయమంటే నో వెళ్ళబెట్టింది...ఈ మేష్టారుగారి శిష్యత్వ వల్ల, వచ్చినదికూడా మరిచిపోయింది!..

తను ఆరోజు నాన్నతో "నాన్నా! శశి తగ్గవాడే శశి మేష్టరుకూడా" అం నవ్వుతూ.

"ఏం?"

"ఆయన ఏంచెప్పాడో, ఈ అమ్మాయి ఎంతవరకు నేర్చుకుందో ఆ బ్రహ్మ తెలియాలి. కావలిస్తే నువ్వు రెండుప్రశ్న లడిగిచూడు."

నాన్న రెండుప్రశ్నలడిగాడు..... అమ్మాయి మెదడు ఖాళీగావుంది!

అయితే నాన్న భానుమూర్తిని తప్పుప లేదు. పైగా ఆయన, చదువుకునే కుర్రాణ్ణి —అందులో పెద్దక్లాసు చదువుతున్న వాణ్ణి—పిల్లదానికి ప్రయివేటు చెప్పమ పురమాయించిన వాళ్ళను అన్యాపదేశం కేకలేశాడు. మరుసటిరోజునుంచీ శశికి మ మేష్టర్ని కుదిర్చారు.

భానుమూర్తి ఎంత నిర్లక్ష్యం మనిష

(53 వ పేజీ చూడుము)

★ కళ్యాణ స్మృతులు ★

(13 - వ పేజీ తరువాయి)

అంతకోపం మనిషి కూడా. కాలేజీలో అతడంటే విద్యార్థినులకు కోపం. ముఖ్యంగా విజయకు — తనని సారస్వత సంఘానికి సెక్రటరీ కాకుండా చేశాడని — భానుమూర్తి మీద తగని కసి. ఇది గ్రహించేటట్టు వీళ్ళంతా సమయం చిక్కినప్పుడల్లా భానుమూర్తిని విమర్శిస్తుండేవాళ్ళు. ఇదెలాగో భానుమూర్తికి తెలిసినట్టుంది... ఆ సంవత్సరం పబ్లిక్ పరీక్షలు నెలరోజులున్నాయనగా 'కల్చరల్ వీక్స్' జరిగాయి. ప్రతియేటా చాలా ఘనంగా జరుగుతాయి. ఆ సంవత్సరం ఆహ్వాన పత్రాలు కూడా చాలా ఆకర్షణీయంగా అచ్చు వేయించారు. అందులో మొట్టమొదటి రోజు వైస్ ఛాన్సలర్ ఉపన్యాసం వుంది. అయితే భానుమూర్తి ఆ రోజు ఆహ్వాన పత్రంలో, 'ప్రార్థన: మిస్. డి. విజయ' అని వేయించాడు. పాపం, విజయకు వాగ్ధోరణయితే వుందిగాని, కంఠం మెత్తితే కీచురాళ్ళ ధ్వనికన్నా అధ్వాన్నం! ఈ సంగతి తెలిసే భానుమూర్తి ఇలా చేశాడు. విద్యార్థులంతా ఇది చూసి "ఓహో, ఈ రోజు లతామంగేష్కర్ ప్రార్థన గావిస్తుందా?... సరిసరి. వచ్చే వాళ్ళంతా చెవుల్లోకి దూది, తలకాయకు 'నో పెయిను' సిద్ధం చేసుకు మరీ రండి" అని గోల!... ఈ బాధ భరించలేక విజయ ఆ రోజు సెలవు పెట్టింది. మీటింగుకు హాజరు కావాలని వస్తుందని! ఈ అవమానంనుంచీ సరిగ్గా కోలుకోలేక, 'కల్చరల్ వీక్సు' కూడా సరిగ్గా హాజరు కాలేకపోయింది... "ఇలా జరిగిందని ప్రిన్సిపాలుతో చెప్పు" అని తోటి విద్యార్థినులు సలహాయిస్తే "దేనికి? ఆ రోజు కళ్యాణివెళ్ళి నిర్వాకం చేసుకొచ్చింది చాలు." అంటూ వుడికిపోయింది విజయ

భానుమూర్తి చేసే కొంటె పనులు లెక్చరర్లు కూడా అడ్డుపెట్టి మందలించే వాళ్ళు కాదు. చాలామందికి అతడంటే నెత్తిమీద దేవత! విద్యార్థులు కూడా తెగ గౌరవించే వాళ్ళు అతన్ని! అతడి ముఖంలో ఏదో ఆకర్షణ — తెలియని శక్తి — వుంది. దాన్నుంచి ఎవ్వరూ తప్పుకోలేరు. ఆ ముఖం చూసే అతడితో మాట్లాడాలనీ, మరోసారి మాట్లాడి స్నేహం చేసుకోవాలనీ బుద్ధేసుంది!

పరీక్షలై సెలవులిచ్చారు. కాని పరీక్షల్లో బాగా చదవటంవల్ల, పరీక్షలు పూర్తయినరోజే భానుమూర్తికి సన్నగా జ్వరం వచ్చింది.

తనకు చాలా భయమేసింది. మనసులో కలతరేగింది, ఎందుకీ మనోవ్యాకులత? అతడికీ తనకూ ఏమిటీ ఆత్మానుబంధం? ఇది స్త్రీ హృదయానికి సహజమైన మార్దవ ప్రభావమా? లేక -?......

మళ్ళీ తనకు ధైర్యంతో జవాబు చెప్పుకుంది. తోటిమనిషి ఒకడు — తన ఆత్మీయులూ, ఆప్తులూ దగ్గర లేనప్పుడు జ్వరంవచ్చి బాధపడుతుంటే, వెళ్ళి సాయపడటానికి ఇన్ని ఆలోచనలేమిటి?

ఇది సహజమైన హృదయమార్దవమే— అనుకుంది.

వెళ్ళి నాన్నతో చెప్పింది. ఆయనకూడా ఆదుర్దా కనబరుస్తూ, "అరె! అలాగా?... అమ్మాయీ, నువ్వెళ్ళి పలకరించి ఎలా వుందో అడిగిరామ్మా! వెళ్ళి ఏం కావాలో తెప్పించివ్వు. ఈ రోజుల్లో ఆ తలతిక్క మనిషి హోటలుకు పడిపోతాడేమో, వద్దని చెప్పు. అమ్మతో చెప్పి పథ్యం చేయించి, వెంకన్నను వెళ్ళి డాక్టరు సాంబశివరావుగారిని తీసుకురమ్మను ... త్వరగా వెళ్ళమరీ ..." అన్నాడు.

తనకు కొండెక్కినంత సంతోషమూ, ధైర్యమూ కలిగాయి ఇంతకుముందు, తను ఒక్కతే వెళ్తే ఇంట్లోవాళ్ళేమనుకుంటారోనని భయపడింది. ఇప్పుడా భయం తీరిపోయింది.

తను వెళ్ళేసరికి భానుమూర్తి పడుకుని వున్నాడు. లేవలేదు. తను కదిలించితే మెల్లగా కళ్ళు తెరిచి చూశాడు. ఒంటిమీద చెయ్యివేసి చూసింది. తెగ మసిలిపోతోంది.

"ఎలా వుందండీ?" అంది.

"మరేం లేదులెండి. ఏదో వేడిచేసినట్టుంది." అని నీరసంగా మూలిగి "తలనొప్పి జాస్తిగా వుందండీ" అన్నాడు.

తను శశిచేత అమృతాంజనం తెప్పించి రాచింది. ఓ పావుగంటసేపు నుదురుమీద అలాగే రుద్దుతూ కూచుంది. కాస్సేపటికి డాక్టరుగారొచ్చారు. ఆయన భానుమూర్తికి టెంపరేచరు చూసి, పరీక్షల్లో ఎక్కువగా చదవటంవల్ల వేడిచేసిందనీ, అంతకంటె మరేంలేదనీ చెప్పి మందిచ్చి వెళ్ళిపోయారు. జ్వరం తగ్గేవరకూ భానుమూర్తికి తనే పథ్యం తీసుకెళ్ళి ఇచ్చింది.

జ్వరం తగ్గాక ఓరోజు మధ్యాహ్నం, తను వెళ్ళినప్పుడు భానుమూర్తి ఏదో మేగజైను చదువుతోంటే, "జబ్బుపడ్డవాళ్ళిలా చదివితే మెంటల్ వీక్‌నెస్ వస్తుం"దని మందలించి ఆ మేగజైను తను తీసుకువచ్చేసింది.

భానుమూర్తి వూరికి వెళ్ళేముందు ఓరోజు అతన్ని తమయింటికి భోజనానికి పిలిచాడు నాన్న. ఆరోజు తనే మార్కెట్టునుంచి కూరలూ అవీ తెప్పించింది. ఆ పూట భోజనాలదగ్గర శశి "నేను మా మేష్టరుపక్కన కూచుంటా"నని మారాం పెట్టింది.

'ఒద్దు. తప్పు" అంది తను.

"ఆఁ! వద్దేం? మరి నువ్వు కూచుంటావా?" అన్నదాపిల్ల వెక్కిరింపుగా. అంతా నవ్వారు. అప్పుడు తనముఖం కందగడ్డలే అయిపోయింది. ఆ మర్నాడే భానుమూర్తి వూరికి వెళ్ళిపోయాడు. వెళ్ళేటప్పుడు తన అడ్రసు రాసిచ్చి వెళ్ళాడు. సెలవుల్లో అతడు రెండు మూడు ఉత్తరాలు కూడా రాసినట్టు గుర్తు.

ఆ తరువాత కొద్దిరోజులకు — తాను తన వివాహ నిశ్చయాన్ని వెల్లడించినప్పుడు

యువ
(సచిత్ర మాసపత్రిక)
ఎడిటర్ : సుధాకర్

ఈ నాటి సాహిత్యరంగం, బహుముఖాలుగా విస్తరించి, కొత్త తెన్నులు తొక్కుతూ ఉన్నది. ఈ నూతనాంశాలను సమగ్రంగా ప్రతిబింబింపచేసే ఉద్దేశంతో 'యువ' పత్రిక వెలువడుతున్నది. ఉత్తమమైన కథలు, నాటకలు, కమ్మని కవిత, వైజ్ఞానిక వ్యాసాలు, ప్రపంచ వార్తా విశేషాలు, వ్యంగ్య చిత్రాలు, మరెన్నో ఆకర్షణీయాంశాలుంటాయి.

చిత్రకారులు, రచయితలు, తమ తమ చిత్రాలను, రచనలను డిసెంబరు 5 వ తేదీ లోగా పంపి మాకు సహాయపడ గోరుతున్నాము.

జనవరి సంచిక డిసెంబరు 20 తేదీకే వెలువడుతుంది

అన్నిచోట్లా డిపాజిట్ కట్టగల ఏజెంట్లు కావాలి.

విడి కాపి రు. 0-50 సం, చందా రు. 6-00

వివరాలకు :

యువ కార్యాలయం
5-9-88 పబ్లిక్ గార్డెన్ రోడ్, హైదరాబాదు-1.

★ కల్యాణి స్మృతులు

అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. "నీ ఆదర్శాలన్నీ యేమయినయ్?" అన్నారు. లెక్చరర్ కామేశ్వరమ్మ మరీను, "ఇదేమిటే కల్యాణీ?...మరి నీ ఆశయాలూ, ఫేషన్లూ, హక్కులూ వీటి గతేం కాను పాపం?... అయినా యీ కుర్రాడింత కాలాంతకుడనుకోలేదు సుమా!" అన్నది.

తను చలించలేదు. అమ్మ సుతరామూ యిష్టపడిపోయినా, విజయా తగ్గరా స్నేహితురాళ్లంతా "ఒసేవ్, అతడు స్టూడెంట్సు యూనియన్ లో నే మనకు ప్రాతినిధ్యం లేకుండా చేశాడే...ఇక నీ ఆదర్శాలన్నీ ఏం చేస్తాడో!" అని వేళాకోళం చేసినా,—తనమాటే తనది. చిన్నాన్న కూడా తన పక్షమే అయ్యాడు. "దాని యిష్టం దానిది—ఇంత చదువు చదువుకున్న దానికి మనకున్నంత జ్ఞానం లేకపోలేదు. ఇక మీ గొడవలు చాలించండి. నేను రేపే ప్రయాణమై వెళ్లి వాళ్ల పెద్దవాళ్లతో మాట్లాడుతాను." అన్నాడు.

అమ్మో! మరి భానుమూర్తి మాత్రం సామాన్యుడా? "నేను ఫలానావాళ్ల కల్యాణిని తప్ప మరొకర్ని చేసుకునే పక్షంలో కాఫీ మానేస్తా"నని వాళ్ల వాళ్లతో తెగేసి చెప్పేశాడట; నాన్న చెప్పాడు. అప్పుడు తనెంత ఆశ్చర్యపోయింది, "ఆ 'రాతిగుండె మనిషి' ఇంత మంచివాడేమిటా?" అని!

వెంటనే కబురు తెప్పించి ఈ వివరాలన్నీ అక్కయ్యకు జాబు రాసింది. అందులో 'సరాగా—"వారం రోజుల్లో శుభలేఖలు అందుకోగలరు" అని రాసింది.

వెంటనే జవాబు వచ్చింది...దాన్లో విశేషాలేవీ లేవు గాని, ఓ అం మన బావ రాసిన స్టేట్ మెంట్ వుంది, భానుమూర్తిని గురించి: "ఆ కుర్రాడెవడో నేనీ సంవత్సరంలోనూ చూళ్లేదు అయినా ఘటికుడులాగే వున్నాడు. ఇంత రాలుగాయి పిల్లకు గాలం వేసిన ఆ కుర్రాడికి, ఈ అన్నగారి హృదయపూర్వక అభినందనలు." అని రాశాడు.

నిజమా? భానుమూర్తి తనకు గాలం వేశాడా? - అవును. అయితే ఆ కాలాంతకుడు బయట పడలేదు!... భానుమూర్తి "నేను నమ్మిడీ కట్నం పుచ్చుకోను" అన్నాడని విన్నప్పుడు, "ఆ 'రాతిగుండె మనిషి' కూడా ఆదర్శవాన్నాయన్న మాట!' అని తాను ఆశ్చర్యపడ్డది!

తరువాత — ఏముందీ — ఆకాశమంత పందిట్లో కామేశ్వరమ్మ, శర్మగార్ల యాజమాన్యంలో, దైవజ్ఞ సాన్నిధ్యంలో మంగళ వాద్యాలమధ్య — ఆ భానుమూర్తి అనే కుర్రాడితో తనకు శాశ్వత దాంపత్య జీవన బంధంగా, ఓ కల్యాణబంధం!

"అమ్మ! ఇక అతడు నీకనుసన్నల్లో మెలుగుతాడుగా! ఇకనైనా మనకు సారస్వత సంఘంలో ప్రాతినిధ్యం సంపాదిస్తావా?" అంది విజయ.

తను నవ్వింది

"ఎబ్బే...నో నో" అన్నాడు భాను.

"మేష్టారూ! పైపైవేటుం రమ్మంటూ రండీ!" అంది శశి

'గుండెను విప్పు మాత్ర మోగుతుంది. నీకూ, నీతో బాటు—" తనవేపు చూసి కొంటెగా నవ్వాడు భాను—అంతా అలాగే ఆ ఫోటోలో లాగే!—

...కల్యాణి ఆలోచనలకు ఫుల్ స్టాప్ పడింది. అలాగే ఫోటో వేపు చూస్తూ నిల్చుంది.

"అబ్బబ్బబ్బబ్బా! ... సినిమాల్లో రాజకుమారిలాగా ఎంతసేపు చూస్తావే ఆ ఫోటో వేపు?"

వెనక్కు తిరిగి చూసింది కల్యాణి... విజయ!

వెళ్ళి కౌగిలించుకుంది

"ఎటొచ్చీ ఆ ఫోటోలోని మనిషే నీవాడైనాడు గదా!...ఇంకా ఎందుకు చెప్పు ఆ ఫోటో వేపు అలా చూసావ?" అంది విజయ

"నీ కోణంగి మాటల కేమొచ్చేలే వే... మరి భానూ యేడీ?"

"భానా?...ఎవరో అమ్మాయి స్టేషన్ లో—తన భర్తే అనుకుని భానూను తీసుకుపోయింది."

విజయ పెట్టె బెడింగూ పట్టించుకుని భాను లోపలికి వచ్చాడు

"గాడిదగుడ్డు మా ఆవిడ బాగ! ఇన్నాళ్ళు సెలవుగా వెనిగో... ఇంటికొస్తే 'కాసిని కాఫీనీళ్ళు తాగుతావా?' అనైనా అడగలేదు...పైగా 'మా భానూను ఏంచేశావ్'అని గదమాయిస్తోంది!..." అంది విజయ.

మధ్యాన్నం ఫ్లాస్కులో పోసిపెట్టిన కాఫీ తీసుకురావటానికి లోపలికి వెళ్ళింది కల్యాణి. ★

★ ప్రాజెక్టులు, పరిశ్రమలు

(9 వ పేజీ తరువాయి)

ప్రాజెక్టువలన 14,000 ఎకరాలకు క్రొత్తగా నీటి వసతి లభిస్తుంది.

రాష్ట్రప్రదేశ్ లో చిన్నా పెద్దా అన్నీ కలిపి, రెండవ ప్రణాళిక క్రిందకు వచ్చేవి మొత్తం 34 ప్రాజెక్టులు - ఇవి (1) నాగార్జునసాగరం (2) నారాయణపురం పథకము (3) నాగావళి ప్రాజెక్టు (4) వేగావతి ప్రాజెక్టు (5) సీతానగరం ప్రాజెక్టు (6) నక్కలగండి ప్రాజెక్టు (7) పాలేరు ప్రాజెక్టు (8) ఉప్పుటేరు ప్రాజెక్టు (9) కాంగి ప్రాజెక్టు (10) మల్లిమడుగు ప్రాజెక్టు (11) లోయర్ పాగిలేరు ప్రాజెక్టు (12) పులాంగా ప్రాజెక్టు (13) కె. సి. కెనాల్ పునర్నిర్మాణ పథకము (14) భీమునిపల్లి ప్రాజెక్టు (15) కోయిల్ సాగర్ ప్రాజెక్టు (16) సరళాసాగర్ ప్రాజెక్టు (17) మూసీ ప్రాజెక్టు (18) సిరలా ప్రాజెక్టు (19) తుంగభద్రా రైట్ బ్యాంక్ లోయర్ లెవెల్ కెనాల్ (20) ప్లాబారేజ్ (21) భైరవాని తిప్ప ప్రాజెక్టు (22) ఎగువ పెన్నార్ ప్రాజెక్టు (23) రాళ్లపాడు ప్రాజెక్టు (24) రాజోలి బండ ప్రాజెక్టు (25) కడెం ప్రాజెక్టు (26) పాలేరు బిట్రగుంట ప్రాజెక్టు (27) పెదగాం ప్రాజెక్టు (28) తోర్రిగడ్డ పంపింగ్ స్కీము (29) జటూపల్లి ప్రాజెక్టు (30) లక్ష్మీపురం ప్రాజెక్టు (31) సువర్ణ ప్రాజెక్టు (32) దొరపల్లివాగు ప్రాజెక్టు (33) తాండవ రిజ-

బొద్దెంకలు, చిమ్మెటలు, చెదపురుగులు

మొదలైన కీటకములు మీ విలువైన రేడియోలను గాలి గుస్తులను, పుస్తకములను పాడుచేయకుండా చూచుకొనుటకు అందరూ వాడుతూన్న మా తయారీలను మీరుకూడ వాడడము ప్రారంభించండి :-

"రేడియోలకి - రోచ్ రిపెలంట్ ఫర్ రేడియోస్"

బీరువాలలో, అలమారులలో ట్రంకులలో ఉపయోగమునకు -' గార్మెంటోన్''

వివరములకు : గంటి అండ్ కంపెనీ,

28, హామామ్ స్ట్రీట్, బొంబాయి-1.